

Nadruk op implementatie en integratie van bestaande regels

Blauwdruk wijst de weg naar schoner water

Op 15 november jl. presenteerde de Europese Commissie de Blauwdruk voor het behoud van de Europese wateren. Deze tussentijdse evaluatie van het waterbeleid is, aldus Gustaaf Borchardt van het Directoraat-Generaal Milieu, bedoeld als ‘wake up call’. De Commissie dringt aan op betere implementatie en integratie van de bestaande regelgeving, iets waar de drinkwatersector al jaren voor pleit.

De Blauwdruk (of: Blueprint) is een strategie om ervoor te zorgen dat er genoeg water van goede kwaliteit beschikbaar is om te voldoen aan de behoeften van de mens, de economie en het milieu. Volgens Gustaaf Borchardt, directeur Water, Marien milieu en Chemische stoffen van het Directoraat-Generaal Milieu, heeft de Blueprint vooral de functie om alle lidstaten weer bij de les te krijgen voor wat betreft de afgesproken doelen uit de Kaderrichtlijn Water: ‘De strategie is tot stand gekomen via een open en participatief proces waarbij de lidstaten, de waterindustrie, de wetenschappelijke wereld, het Europees Parlement, niet-gouvernementele organisaties, burgers en bedrijven zijn betrokken. De tijdshorizon van de Blauwdruk hangt nauw samen met de EU 2020-strategie en vooral met het stappenplan voor efficiënt hulpbronnengebruik uit 2011, waarvan deze Blauwdruk de watermijlpaal is. De analyse die aan de Blauwdruk ten grondslag ligt, bestrijkt de langere periode tot 2050 en wordt naar verwachting de spil van het EU-waterbeleid op lange termijn. De Commissie waardeert de input uit de watersector bij dit traject enorm en stelt om die reden ook rechtstreekse contacten zeer op prijs. Ik nodig de stakeholders bij dezen uit hun ideeën en plannen met ons te blijven delen.’

Nadruk op implementatie

De nadruk van de voorstellen in de Blueprint ligt op een betere implementatie van de bestaande regels en méér integratie met ander Europees beleid.



Ook besteedt het rapport aandacht aan vernieuwingen, zoals de ontwikkeling van EU-normen voor het hergebruik van water (re-use), waterrekeningen (water accounting) en streefcijfers inzake waterefficiëntie vast te stellen op het niveau van het stroomgebied. Tot slot richt de Blueprint zich op het European Innovation Partnership Water om nieuwe en innovatieve ontwikkelingen van de grond te krijgen.

Nationale invulling

De Blueprint reikt de lidstaten instrumenten aan, waarmee zij het waterbeheer op nationaal, regionaal en stroomgebiedniveau kunnen verbeteren. Ook de achterliggende KRW bevat wel concrete doelen, maar laat de lidstaten vrij in de keuze van de middelen om de doelen te bereiken. Borchardt: ‘De KRW is geen eenvoudige regeling. Het is dan ook niet vreemd dat landen wat

meer tijd nodig hebben om zaken goed te regelen. Je hebt het over complexe vraagstukken, zoals: 'Hoe richten we stroomgebieden in, hoe verdelen we het water, hoeveel water heb je nodig voor een goed ecologisch evenwicht?' Gelukkig is er ondertussen veel onderzoek gedaan dat de lidstaten handvatten biedt. Eén ding is duidelijk: er zijn grote verschillen tussen de stroomgebieden en er is dus niet één remedie voor alle problemen in alle gebieden. Tegelijkertijd zeggen we dus duidelijk: 'Zorg voor correcte implementatie van de geldende regels.' De Commissie zal nu bilaterale contacten hebben met de lidstaten voor de opvolging van aanbevelingen. Indien nodig, kan daarna worden gebruikgemaakt van infractieprocedures bij het Europese Hof voor die lidstaten die de huidige regels weigeren toe te passen.'

Een strategie voor actie

Milieucmissaris Janez Potocnik verwoordt het als volgt: 'De Blauwdruk laat zien dat we goed weten met welke problemen we te maken hebben en dat we over een stevig programma beschikken om ze aan te pakken. Het is tijd om actie te ondernemen om alle vruchten van onze wetgeving te kunnen plukken en mogelijkheden te creëren voor innovatieve oplossingen in het waterbeleid en de watersector.'

Borchardt: 'De lidstaten zijn een eind op weg met de uitvoering van de KRW, maar er mag wel wat meer gas op de plank. Zo zijn nog steeds niet alle 174 stroomgebiedbeheerplannen ingeleverd, terwijl

die al in 2009 klaar hadden moeten zijn. Ook op het gebied van de ecologische status van het water is nog veel te doen: in 2015 zal waarschijnlijk slechts de helft van de wateren het predicaat 'goede kwaliteit' krijgen. De Commissie heeft vastgesteld dat de bestaande regelgeving voldoende moet zijn om de gewenste doelen te behalen. De Blauwdruk roept de lidstaten dan ook op de bestaande regelgeving sneller te implementeren en komt niet zozeer met nieuwe regels. Van belang hierbij is ook dat er voldoende budgettaire basis wordt gegeven aan het KRW-beleid. Dat is een oproep die zeker ook voor Nederland van belang is.'

Ecologische kwaliteit

De Commissie heeft enkele landen, die nog geen stroomgebiedbeheerplan hebben ingediend, voor het Hof van Justitie in Luxemburg gedaagd. Nederland heeft zijn plannen op tijd ingeleverd, maar behoort wat betreft de ecologische kwaliteit tot de absolute hekkensluiters. Slechts een enkel procent van de oppervlaktewateren heeft de ecologische status 'goed', toch een belangrijk doel van de KRW. Veel van de oppervlaktewateren in Nederland zijn zo klein, dat ze niet werden aangeduid als KRW-wateren. *Klopt het dat de mogelijkheid bestaat dat de EU aangeeft dat we deze 'overige wateren' als KRW-wateren moeten gaan beschouwen en dus alle kleine sloten en plassen extra moeten monitoren?* Borchardt: 'Dit wordt nog uitgezocht, maar het lijkt erop dat veel van de kleine Nederlandse wateren inderdaad niet moeten worden aangeduid als KRW-wateren en dat deze

wateren dus niet moeten worden gemonitord volgens de KRW.'

De Nederlandse stroomgebiedbeheerplannen maken ook uitgebreid gebruik van uitzonderingen. 'De KRW geeft de mogelijkheid tot uitzonderingen voor het behalen van de milieudoelstellingen', aldus Borchardt. 'Hiervoor moet echter voldaan worden aan specifieke criteria die voldoende en transparant onderbouwd moeten worden in de stroomgebiedbeheerplannen.'

Integratie met andere beleidsterreinen

De Blueprint benadrukt dat waterbehoud niet alleen om milieubescherming, gezondheid en welzijn draait. Het draait ook om economische groei en welvaart. Borchardt: 'Integratie van het waterbeleid in bijvoorbeeld het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) en het industriebeleid is een kwestie van governance. Het waterbeleid blijkt in de lidstaten nog te veel alleen vanuit de optiek van de landbouw en de industrie te worden bepaald. De Commissie wil daar verandering in brengen en geeft water daarom bij de herziening van het GLB meer aandacht. Ook in de cohesie- en structuurfondsen zullen bepaalde uitgaven worden verbonden aan watervoorziening. Hierover moet nog wel worden onderhandeld met het parlement en de lidstaten.'

Landbouwbeleid

De Blueprint geeft aan dat landbouw een grote verbruiker en vervuiler is van water. De Commissie wil dit in het nieuwe Gemeenschappelijk Landbouwbeleid aanpakken via cross compliance en het stimuleren van groen-blauwe diensten. Maar nu het Meerjarig Financieel Kader van de EU (2014-2020) waarschijnlijk lager zal uitvallen, bestaat de kans dat er van die vergroeningsmaatregelen voor de landbouw weinig terecht gaat komen. Toch komt de Commissie in haar Blueprint niet met een 'Plan B'. 'Nee, dat klopt', aldus Borchardt. 'Wij gaan ervan uit dat de lidstaten beseffen dat kortetermijnbesparingen leiden tot veel hogere kosten op lange termijn. De Commissie handhaaft daarom de aanpak via het GLB en verwacht dat dit voldoende zal zijn om de KRW-doelen te halen.'



Wat opvalt, is dat drinkwater in de Blauwdruk nauwelijks aandacht krijgt, terwijl het eerder in de KRW wel specifiek werd genoemd: is dat toeval? Borhardt: 'Drinkwater heeft als beleidsonderwerp een eigen ritme. Uit een eerdere evaluatie van de Drinkwaterrichtlijn bleek al dat die goed is geïmplementeerd, behalve wellicht in de kleinere agglomeraties in de nieuwe lidstaten. De Commissie heeft er bewust voor gekozen drinkwater nu niet specifiek te belichten, om vermenging van de onderwerpen te voorkomen.'



Prioritaire stoffen

De Commissie wil een vijftiental chemische stoffen toevoegen aan de lijst van 'prioritaire stoffen'. Het Europees Parlement wil echter de bepaling van milieukwaliteitsnormen voor drie van deze stoffen uitstellen. Als deze stoffen niet opgenomen zijn in de lijst of als er geen milieukwaliteitsnormen zijn voor deze stoffen, zouden er later mogelijk grotere zuiveringsinspanningen voor deze stoffen nodig zijn. *Gaat dit dan niet in tegen dit principe van 'eenvoudige zuivering' waar de KRW van spreekt?* Borhardt: 'Nou en of, en daarom houdt de Commissie ook voet bij stuk bij de onderhandeling met de lidstaten op dit punt. Wij vinden dat deze stoffen schadelijk kunnen zijn in het milieu. En als het in de komende onderhandelingsronde niet lukt de lidstaten hiervan te overtuigen, zal de Commissie dit punt de volgende keer opnieuw agenderen.'

EIP Water

De Blueprint wordt ondersteund door het Innovatiepartnerschap Water (EIP Water) dat in mei 2012 is opgezet. Het EIP Water probeert de ontwikkeling van innovatieve oplossingen te faciliteren voor de vele water-uitdagingen die op ons afkomen. Dit zal het behalen van milieudoelstellingen ondersteunen én marktkansen realiseren. Als de stuurgroep – waarvan ook Vewin-voorzitter Cees Veerman deel uitmaakt – binnenkort het Strategic Implementation Plan goedkeurt, kan men in 2013 van start gaan. Het EIP Water heeft geen eigen budget, maar wordt waar mogelijk gekoppeld aan de bestaande Europese financieringsprogramma's. 'Zo wordt er via het 7^e Kaderprogramma een enveloppe van zo'n 40 miljoen euro aan het EIP verbonden', aldus Borhardt. 'Maar de taskforce heeft zich – samen met alle stakeholders – ook uitdrukkelijk gebogen over nieuwe manieren van financiering, dus niet alleen publiek-privaat,

maar ook geheel privaat. Bovendien heeft men gekeken naar de beste manier om dit EIP Water te verbinden met bestaande programma's – zoals het nieuwe onderzoeks- en innovatieprogramma Horizon 2020 en de Cohesieplannen – en hoe de Europese Investeringsbank erbij kan worden betrokken. De Europese watersector is goed ontwikkeld en heeft een enorme exportpotentie. Het EIP Water biedt kansen om deze potenties via concrete acties om te zetten in resultaten. Het zou goed zijn als de Nederlandse drinkwatersector en de Nederlandse Topsector Water actief aan het EIP Water deelnemen, om elkaars inspanningen te versterken'.

Programma 2013

Wat staat er wat u betreft verder op het werkprogramma voor 2013 van de Europese Commissie dat van belang is voor de Nederlandse watersector?

Borhardt: 'Belangrijkste agendapunten voor de watersector zijn, denk ik, de al genoemde aanstaande normen voor hergebruik van water en het programma Ecodesign. Zoals gezegd wil de Commissie zo weinig mogelijk nieuwe regels opstellen. Wel is het plan om te komen tot een niet verplichte Europese normering, dus een standaardisering op het gebied van het hergebruik van water. De verwachting is dat dit positieve gevolgen heeft voor het milieu én de efficiency van watergebruik verhoogt. Ook het werkprogramma van Ecodesign bevat besparingsmaatregelen op het gebied van water. Het doel van dit programma is het ontwikkelen van productinnovaties die leiden tot minder en efficiënter gebruik van grondstoffen, water en energie.' ■

2012 Blueprint to safeguard EU waters

